

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія

ПРАВОВА НАУКА І ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**Матеріали
XIV Міжнародної науково-практичної конференції
(19-20 травня 2023 року)**

Суми – 2023

УДК 34
ББК 67
Р66

Рекомендовано до друку вченою радою Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, протокол № 5 від 17 травня 2023 року

Редакційна колегія:

Лукаш С. С., доктор юридичних наук, професор (голова редколегії);

Василенко В. А., кандидат філологічних наук, доцент;

Дуравкіна Н. І., кандидат юридичних наук, доцент;

Лук'янихіна О. А., кандидат економічних наук, доцент;

Панасюк О. В., доктор юридичних наук, доцент

Р66 Правова наука і державотворення в Україні в контексті інтеграційних процесів: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 травня 2023 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Суми: СФ ХНУВС, 2023. 373 с.

Збірник містить тези доповідей учасників XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції» з проблем юриспруденції, економіки, філософії, історії, психології, лінгвістики, освіти, євроінтеграції на шляху сучасного державотворення в Україні. Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

УДК 34
ББК 67

Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Наукова діяльність», сторінка «Матеріали науково-практичних конференцій»), а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>)

© СФ ХНУВС, 2023

УДК 331.101

Вадим Олександрович ЛУК'ЯНИХІН,

доцент кафедри управління Сумського державного університету, кандидат економічних наук, доцент

<https://orcid.org/0000-0002-7436-6836>

Денис Іванович ЛИНОК,

інженер з метрології у Шосткинському відділенні ДП «Сумистандартметрологія», член Виконавчого комітету Шосткинської міської ради, магістрант кафедри управління Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету

УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Соціально-економічні та управлінські виклики, що принесла нам повномасштабна війна, стали підґрунтям для розробки, формування та реалізації нових науково-методичних та практичних інструментів, за допомогою яких можна більш адаптивно (*Adaptively – Agile-технології*) та ефективно (*Profitably – класичні принципи бізнесу*) управляти найбільш цінними та продуктивними ресурсами (людськими) на різних ієрархічних рівнях в умовах воєнного стану, тобто при критичній невизначеності подій, - навіть у короткостроковій перспективі. Саме тому необхідно окреслити важливість державного управління людськими (трудовими) ресурсами.

Слід зазначити, що органи державного управління в Україні доволі оперативно відреагували на ситуацію військового катаклізму (форс-мажору) і юридичних непорозумінь у трудових відносинах в Україні у зв'язку із повномасштабними військовими діями на території нашої держави. Вже 15 березня 2022 року Президент України В. Зеленський підписав *Закон України № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»* [1], що став дієвим інструментом в таких, значно непередбачуваних, умовах функціонування економіки України, у цілому, та ринку праці зокрема.

Проблеми використання людських ресурсів та формування трудового потенціалу в регіональному розрізі найшли своє відображення у дослідженнях таких вчених: О. Амоша, В. Антонюк, С. Бандур, Д. Богиня, Б. Генкін, О. Грішнова, Д. Карпукін, Е. Лібанова, Л. Лісогор, С. Мочерний, Г. Назарова, О. Новікова, В. Никифоренко, Л. Семів, О. Стефанишин, С. Трубич, О. Томчук, Дж. Ф. Томер, Д. Делвес, Е. Левенет, Дж. М. Бремен, В. Кентон, С. Ніколас та багато інших.

На особливу увагу заслуговують оприлюднені нещодавно результати досліджень М. Карп'як & Х. Горбової, (2022) і Н. Карпеко & Н. Полякової (2022), де автори наголошують на необхідності «збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії» та актуалізації розробки нових підходів «публічного управління у відтворенні соціально-трудоного потенціалу

регіону» [2-3].

Реалії війни, на нашу думку [4], дійсно активізували, як мінімум, такі негативні процеси формування та використання трудових ресурсів як:

- Поява вимушених переселенців в середині країни.
- Виникнення великої кількості «воєнних» мігрантів поза межами України.
- Збільшення кількості трудових мігрантів, в т.ч. за кордон.
- Вилучення з ринку праці економічно активного населення внаслідок психічного перевантаження стресовим тиском війни на людей (посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).
- Руйнування економіки в цілому призвела до критичних, пікових коливань на ринку праці, диспропорціями між попитом та пропозицією робочої сили.

І це лише поточна «вершина айсбергу» соціально-демографічних і суспільно-економічних наслідків та проблем військової агресії росії проти України. Довгострокова ж їх «перспектива» набагато складніша і вражаюча. Тому вже сьогодні потрібно розробити та починати активно реалізовувати державні стратегії не лише відновлення економіки та інфраструктури, а й цілеспрямовано запроваджувати ефективні механізми та інструменти відтворення у широкому розумінні соціально-трудового потенціалу країни та її адміністративно-територіальних одиниць. Тобто повернення якомога більшої чисельності українських мігрантів в Україну та створення мотиваційно-стимулюючих умов залучення їх до активної економічної діяльності повинно стати пріоритетом публічного управління в нашій державі.

Слід звернути увагу на всі ієрархічні рівні державного (публічного) управління, починаючи місцевих ОТГ (об'єднаних територіальних громад), тому що людський (трудоий) потенціал (ресурс) є потужним і ключовим фактором виживання та конкурентоспроможності будь якої громади, особливо у критичних, форс-мажорних обставинах війни. Це підтверджує його значимість для економіка регіону.

Створення необхідних умов для розвитку людського потенціалу надає низку переваг для спроможності адміністративно-територіальних одиниць, а саме:

- Розвиток локальних ринків, у т. ч. ринку праці, та стимулювання місцевих економік.
- Підвищення привабливості ОТГ, – інвестиційної (створення нових робочих місць) та міграційної (зниження міграційних втрат та залучення людських ресурсів з інших громад).
- Зростання дохідності місцевих бюджетів із можливістю фінансування проектів розвитку та соціального забезпечення, в т.ч. на розвиток людських ресурсів [5].

Такі переваги, на нашу думку, дозволять запустити цикл постійного покращення (цикл Шухарта-Демінга (Цикл PDCA, часто використовується назва Цикл Демінга) – модель безперервного поліпшення) системи державного управління у сфері ефективного формування, розвитку та використання трудового потенціалу, починаючи з рівня ОТГ і підсилюючи його на загальнодержавному, національному рівні.

Таким чином все це дозволить вдосконалити та підсилити усі блоки системи управління трудовим потенціалом в цілому на державному рівні, зокрема: формування, залучення, розподіл, розвиток, використання. Таке «гармонійно-циклічне» публічне управління створить умови для відновлення й ефективного використання трудового потенціалу як під час війни, так і у повоєнний період відбудови економіки України.

Список бібліографічних посилань:

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (остання дата звернення 01.04.2023 р.)

2. Карп'як, М. О., & Горбова, Х. В. (2022). Збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії. *Регіональна економіка*. 2022. №2. С. 57-62. URL: https://re.gov.ua/re202202/re202202_057_KarpyakMO,HorbovaKhV.pdf

3. Карпеко, Н. М., & Полякова, Н. О. (2022). Нові підходи публічного управління у відтворенні соціально-трудоного потенціалу регіону. *Вісник Національного Університету цивільного захисту України. Серія "Державне управління"*. 2022. 1(16) С. 214-221. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/15410/1/KarpekoPolyakova.pdf>

4. Ленок Д. І. Управління трудовими ресурсами територіальної громади (на прикладі Шосткинської ОТГ): робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра: спец. 281 - публічне управління та адміністрування (Державна служба) / наук. кер. В. О. Лук'янихін. Суми: Сумський державний університет, 2022, 49 с., репозитарій СумДУ, URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91065>

5. Біль, М. М., & Лещух, І. В. (2019). Методичні підходи до аналізу людського потенціалу територіальної громади. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 2019. №3. С.203-208.

Наукове видання

ПРАВОВА НАУКА І ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ПРАВОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

**Матеріали
XIV Міжнародної науково-практичної конференції
(19-20 травня 2023 р.)**

За редакцією авторів

Відповідальні за випуск: С. С. Лукаш, Н. І. Дуравкіна

Комп'ютерне верстання: Н. І. Дуравкіна

Підписано до друку 17.05.2023

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. Обл. вид. арк. 22,18